

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ В АГРОБІЗНЕСІ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Модифікації та зміни світової економіки, звичайно, вимагають і змін або розвитку нових теорій ефективного управління нею. Розглядаючи менеджмент в агробізнесі як один з основних інструментів забезпечення сталого розвитку ринкової економіки аграрного сектору, постає питання про необхідність дослідження тенденцій розвитку менеджменту в агробізнесі України на фоні світової нестабільності та постійно змінюваних політичних та економічних процесів і явищ української економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Під час дослідження етапів розвитку вітчизняної економіки країни та наукової думки щодо цих процесів [1–4], виявлено, що незважаючи на те, що минуло вже понад 25 років, нові світові тенденції в теорії та практиці менеджменту впроваджуються в сучасних вітчизняних підприємствах досить стримано [5].

Результати досліджень. На сьогодні, менеджмент, що домінує на підприємствах України, більшість дослідників умовно поділяє на три основні напрями.

1. Система менеджменту, що залишилася у спадок від радянських часів. 2. Система менеджменту, що сформувалася в малих та середніх підприємствах (максимально спрощена організаційна структура підприємства (як правило, з умовно прямим підпорядкуванням власнику).

3. Система менеджменту, що була впроваджена іноземними компаніями або на основі досвіду іноземних компаній. (часткове впровадження іноземних підходів до управління, але в більшості випадків без урахування національних особливостей).

Складність застосування тих чи інших нових підходів в менеджменті, обумовлена потужним впливом часто змінюваних зовнішніх чинників (політична, економічна, соціальна ситуація в країні тощо). Зокрема, в лютому 2017 року Інститут економічних досліджень та політичних консультацій опублікував свій звіт “Україна у 2016 році: Макроекономічна стабільність на фоні сповільнення реформи” [6]. За даними досліджень сільськогосподарське виробництво в Україні

³Науковий керівник – д. е. н., проєсор Є. І. Ходаківський

зросло на 2,9% у перші одинадцять місяців 2016 року завдяки високому врожаю більшості рослинних культур. Це пояснено як вищою врожайністю, так і більшими площами збору врожаю. Водночас тваринництво знизило виробництво через слабкий попит.

Серед факторів, що впливають на розвиток менеджменту в агробізнесі відзначено продовження дії мораторію на продаж землі сільськогосподарського призначення до 2018 року. Що на думку дослідників ще більше погіршує інвестиційну привабливість українського агробізнесу та унеможливує використання земель в якості застави. Також відзначено скасування спеціального режиму сплати ПДВ для сільськогосподарських виробників з 2017 року. Враховуючи раптовість та фактичну ситуаційність прийняття вказаних рішень, зазначені зміни значно вплинули на стан менеджменту в агробізнесі України, змусивши перейти менеджменту в стан ситуаційного та майже антикризового, нівелюючи при цьому можливість його нормального та поступового розвитку.

Програмою діяльності Кабінету Міністрів України в 2016 році було передбачено реформування галузі сільського господарства України в частині проведення розмежування земель різних форм власності, запровадження виключно аукціонного порядку передачі земель, що знаходяться в державній чи комунальній власності, розвитку ринку оренди землі (можливість продажу прав та їх застави), спрощення процедур реєстрації договорів оренди, запровадження механізмів збереження та відтворення земельних ресурсів шляхом розвитку меліорації, рекультивації, нормування та стандартизації у галузі охорони земель. Також передбачається залучення інвестицій у розвиток аграрного сектору, застосування різних форм державної підтримки, запровадження програм державної підтримки фермерських господарств: спрощення системи оподаткування, пільгове кредитування, створення умов для використання державної інфраструктури, забезпечення доступу до внутрішніх ринків збуту, сприяння експорту продукції сільськогосподарського виробництва.

Однак, зусилля Міністерства аграрної політики та продовольства хоч і сприяли виходу українських виробників молока та молочної продукції на ринок ЄС, але це лише частково компенсувало втрату компаній від заборони Росією імпорту українських продовольчих товарів. Що ж до реформування ринку землі, Уряд визнав свою бездіяльність та низьку ефективність роботи, погоджуючи та рекомендуючи продовження мораторію на продаж земель.

Але, не дивлячись на цілу низку проблем, вітчизняними агропідприємствами робляться кроки в напрямку впровадження

сучасних теорій і практик в менеджменті. Зокрема, результати глобалізаційних процесів, що відбуваються в світі, посилюється важливість використання підприємствами міжнародного досвіду управління. Значну роль в цьому відіграють великі транснаціональні корпорації. Менеджментом агропідприємств впроваджуються різні методи підвищення кваліфікації співробітників – курси, тренінги, закордонне стажування тощо. Все більше уваги приділяється проблемі мотивації персоналу – не тільки матеріальної, але й інших форм мотивації. Звісно, зазначені тенденції не вирішують усіх проблем сучасного менеджменту в агробізнесі України, але мають позитивне спрямування.

Висновки. Отже, сучасне господарське управління агробізнесом в Україні характеризують багатоваріантність можливих вирішень, гнучкість і неординарність господарських ситуацій та неповторність способів дії в конкретній ситуації. Постійні зміни політичних, економічних та фінансових умов ведення агробізнесу обумовлюють необхідність у наявності на підприємстві керівника-менеджера, як центральної фігури управління, який розробляє варіанти господарських рішень, бере на себе відповідальність за розробку та впровадження управлінських команд. Організаційна культура підприємств вітчизняного агробізнесу є недосконалою. Це негативно впливає на конкурентоспроможність підприємств агробізнесу та вимагає вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Алієв Г. Перспективи розвитку менеджменту в Україні / Г. Алієв [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kerivnyk.info/2012/03/aliev.html>.

2. Захарчин Р.М. Особливості та стратегічні завдання сучасного менеджменту організацій / Р.М. Захарчин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_14/58.pdf

3. Ситник Й.С. Засади формування парадигми менеджменту світогляду й особистісно-власницького зростання [Електронний ресурс] / Й.С. Ситник. – Режим доступу: file:///C:/Users/user/Downloads/VNULPM_2013_778_30.pdf

4. Сторожилова У. Л. Розвиток сучасного менеджменту в Україні / У.Л. Сторожилова, Д.Г. Йолкін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.khai.edu/csp/nauchportal/Arhiv/EUPMG/2013/EUPMG413/Storozhil.pdf>

5. Іванова Т.В., Сучасні проблеми та перспективи розвитку менеджменту в Україні. Національний авіаційний університет [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.er.nau.edu.ua/doc>.

6. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій «Україна у 2016 році: Макроекономічна стабільність на фоні сповільнення реформи», [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.ier.com.ua/ua/publications/articles?pid=5490>.

7. Програма діяльності Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.minagro.gov.ua/apk?nid=21446>